

BUDUĆNOST PASTORALA MLADIH Intervju*

PASCUAL CHÁVEZ VILLANUEVA

Via della Pisana, 1111
Cas. post. 18.333
00163 Roma
Italia

Primljeno: 31. 7. 2003.
UDK 257-053.2 (047.53)

Sažetak

Izazov evangelizacije postmoderne kulture i otvorenost mladih za religiozno traženje da pastoralni djelatnik danas bude s mladima, da ima povjerenja u njih ali, i da prema njima bude zahtjevan. Mladima treba predložiti susret s Isusom, a zato je potrebna duhovnost, zajednica i osobno zalaganje. Današnji i sutrašnji pastir i odgojitelj mora biti ukorijenjen u zajednici, imati snažnu apostolsku duhovnost i njegovati svoju cjeloživotnu formaciju, kako bi mladima pomogao da postanu znakovite odrasle osobe zrele u vjeri. Pastoral danas i u budućnosti traži suradnju s laicima. Odgojne i pastoralne ustanove trebaju promicati cjelovit odgojni program. Katoličke ustanove su posebno pozvane da promiču kulturu života i solidarnosti, cjelovit odgoj otvoren za religioznu dimenziju osobe i zalaganje za siromašne i slabe. Pastir i odgojitelj mladih treba voljeti Crkvu te učiti i mlade da je vole.

Ključne riječi: pastoral mladih, zrelost u vjeri, pastir-odgojitelj mladih mladih

1. *Kako gledate na pastoral općenito i, posebice, na pastoral mladih u ovom trenutku?*

P. CHÁVEZ: Današnji je pastoral vrlo raznovrstan, s velikim bogatstvima i mogućnostima, ali i s velikim izazovima i prazninama.

Jubilej 2000., s tri prethodne godine pripreme, prema planu što ga je predložio papa Ivan Pavao II, uključio je i vrlo snažan poticaj obnove pastorala za čitavu Crkvu, a napose pastorala mladih. Dovoljno je prisjetiti se sve bogatijeg iskustva Svjetskog dana mladih tih godina: Pariz (1997), koji je iznenadio i pokolebalo suzdržljivost francuske Crkve prema mladima; Rim (2000) i entuzijazam gotovo dva milijuna mladih pristiglih iz čitavog svijeta prema zahtjevnim Papinim prijedlozima. Nakon Jubileja razne su Crkve usvojile papin pastoralni

prijedlog izražen u njegovu pismu *Ulaskom u novo tisućljeće*: obnovljen zamah kršćanskog života usredotočenog na Kristovu osobu (NMI 29), te su načinile konkretne pastoralne projekte slijedeći upute i prvenstvene zadatke što ih je Papa naznačio.

Druga, sve snažnije prisutna stvarnost u crkvenom pastoralu je protagonizam crkvene zajednice, i u njoj konkretno laika. Podsjećam na susret crkvenih laičkih pokreta, koje je Papa sazvaio na blagdan Duhova 1998. godine: ogromno mnoštvo pokreta, udruga i laičkih skupina, koji na raznim stranama svijeta s novim dinamizmom i s

* Tekst intervjuja što ga je 24. svibnja 2003. s vrhovnim poglavarom Salezijanske družbe, don Pascualom Chávezom Villanuevom, načinio urednik španjolskog časopisa »Misión Joven«.

obnovljenom kreativnošću preuzimaju evanđeosko poslanje. Što se tiče salezijanske stvarnosti, nesumnjiv je razvoj koji je ovih godina doživjela Salezijanska obitelj i posebice Salezijanski omladinski pokret u svim krajevima svijeta.

Unatoč tomu crkveni pastoral, i napose pastoral mladih, mora se suočiti s nekim golemim izazovima. Jedan od najvećih je evangelizacija nove postmoderne kulture, s tako utjecajnim i sveopćim pojavama kao što je globalizacija u svim svojim vidovima; razvoj informatike i modernih sredstava društvene komunikacije; pojava novih vrednota, novih poimanja života i stilova ponašanja; utjecaj sekularizacije i istovremeno nova religiozna osjetljivost kao što je npr. »New Age«... Odgovarajući na taj izazov, Papa je ovih godina cijeloj Crkvi kao prvenstveni pastoralni zadatak povjerio »novu evangelizaciju«, koja će omogućiti da se obnovi kršćansko tkivo ljudskoga društva (usp. ChFL 34).

Usredotočivši se konkretnije na pastoral mladih, rekao bih da posvuda zamjećujem veliku životnost s mnogim inicijativama i prijedlozima, nicanje novih skupina, udruga i pokreta, mnogo dobre volje i napor mnogih odraslih i mladih animatora.

Istovremeno međutim uočavam da je naš pastoral mladih više pastoral aktivnosti nego pastoral procesa, individualni i slabo koordinirani pastoral više nego pastoral zajednice koja podržava i ostvaruje neki projekt, sektorski i rascjepkani pastoral više negoli jedinstven i cjelovit hod.

Svijet mladih danas nudi pastoralu veliku raznovrsnost pomagala i mogućnosti: mlade koji oduševljeno traže duhovnost, njihovu otvorenost govoru života i svjedočanstva, njihovu osjetljivost za ljudske vrednote, kakvoću života i solidarnost, mir i pravdu, novo oduševljenje za susrete i javno izražavanje svoje vjere.

Često se kršćanske zajednice i njihove ustanove vrlo teško obnavljaju i teško se otvaraju mladima. Pomanjkanje odgojitelja i pastoralnih djelatnika u odnosu na neprekidni rast potreba i umnažanje radnih prostora navodi ih da zanemare trenutke osobnog i zajedničarskog razmišljanja, popuštajući aktivizmu koji im priječi da prodube stvarnost mladih kako bi shvatili njihove dublje izazove, pronašli nova pomagala i mogućnosti, prilagodili ustroj i pothvate.

Mladi žedaju za zahtjevnim prijedlozima i za pratnjom znakovitih odraslih. Ti su odrasli često toliko zaokupljeni zadacima, administrativnim ulogama i upravnim djelatnostima te ne nalaze načina da budu ljudski i duhovno kvalitetno prisutni među mladima, te da promiču besplatne međusobne odnose, da posvećuju vrijeme i energiju osobnom i skupnom praćenju, da osiguravaju znakovite prijedloge ljudskoga rasta i kršćanskog dozrijevanja.

Ponegdje, napose u kontekstu sekulariziranoga društva, kršćanske zajednice jasno pokazuju umor i dezorijentaciju; mladi osjećaju kako se njihovi odrasli (obitelj, župa, odgojitelji općenito) na neki način srame govoriti o bitnome; radije daju recepte, ukazuju na ono što valja činiti, nego li da s njima podijele iskustvo i hod vjere. U tom slučaju su pastoralna prisutnost i prijedlog nejasni, a njihova je evanđeoska moć slaba.

2. *U Zapadnoj Europi uočava se opća kriza prenošenja vjere i neznakovitost osjećaja za Boga i onostrano, napose kod mladih. Koja konkretna pastoralna i evangelizacijska opredjeljenja mogu dati odgovor na tu duboku krizu?*

P. CHÁVEZ: U posljednjim ispitivanjima o mladima u Europi očituje se jasna otvorenost mladih za temu religioznoga i

rastuće traženje duhovnosti i onostranosti. Istina je da se to živi na posebno subjektivan način, u skladu s logikom zadovoljavanja pojedinačnih potreba. Riječ je o religioznosti koja je povezana uz područje privatnog života, a religioznosti koja se teško dijeli s drugima, i nije toliko vezana uz institucije, a živi se pomoću mnogostrukih i raznorodnih iskustava, u sinkretističkom spoju vjerovanja i prakticiranja. Stoga bih rekao kako se čini da se među mladima, više negoli beznačajnost osjećaja za Boga i onostrano, razvija neka vrsta novog poganstva u kojemu svatko sebi traži i izgrađuje »boga« po osobnoj mjeri prema vlastitim potrebama.

U toj situaciji zasigurno postoji duboka kriza mjesta, ustanova i pokreta koji su sve donedavno predstavljali uobičajene kanale prenošenja vjere mladim naraštajima.

Kako odgovoriti na tu krizu? Uvjeren sam da nam odnos koji se razvio između pape Ivana Pavla II i mladih tijekom 25 godina njegova pontifikata može ponuditi neke važne upute.

Prije svega, papa želi biti s mladima, pokazuje povjerenje i naklonost prema njima, vjeruje u mogućnost dobra, istine i ljepote u njihovim srcima i stoga ih ohrabruje te im nudi zahtjevne i radikalne prijedloge. Prvo pastoralno opredjeljenje mora biti ići s mladima, otvoriti se s njima za pozitivan i srdačan dijalog, odlučno se i bez popuštanja sučeljavajući s kulturalnim i antropološkim izazovima koji obilježavaju naše doba.

Međutim, papa mladima iznad svega predlaže Isusovu osobu. Preoblikovati život može samo susret s osobom, a ne pravila ili neki nauk. Stoga pastoralno djelovanje mora mlade dovesti do susreta s Isusovom osobom. To je ono što oni očekuju i za čime čeznu, a ne moralizam ili društveno-kulturalni govori ili općenito pri-

hvaćanje. Pastoral, napose u sekulariziranim okruženjima, mora se usmjeriti na to da mladima olakša poznavanje, susret i osobni odnos s Isusom Kristom, tako da otkriju smisao svog postojanja te uzmognu ostvariti pun i radostan život.

Zajedno s izravnim predstavljanjem Isusove osobe nužno je razvijati i odgojnu dimenziju procesa istinskog preoblikovanja mentaliteta i života. Valja osnažiti istinsku pedagogiju uvođenja u kršćanstvo, tj. predložiti mladima sustavne i duboke procese poosobljenja, komuniciranja i socijalizacije vjere, nadilazeći totalizirajuća iskustva jako vezana uz emotivnost i subjektivnost. Valja odgajati za molitvu, za slušanje Riječi, za otkrivanje znakova Božje prisutnosti i njegova djelovanja u povijesti, za prericanje u životno zalaganje onoga što se iskustveno doživjelo u molitvi itd.

Papa mlade osim toga poziva da budu »svjetlo i sol« među svojim sudrugovima, u svom životnom okruženju, u društvu općenito, dajući pastoralnom prijedlogu jasan misijski poticaj. Naš pastoral mora nadići vlastiti kompleks grijeha i bojažljivosti kako bi ponovno zadobio apostolsku odvažnost, koja ne može šutjeti o onome što je iskustveno doživjela. Ne zadovoljiti se onima koji dolaze u našu skupinu, naše omladinske centre i naše škole, nego ići ususret indiferentnima, dalekima, velikoj skupini mladih s ulice. Još više, pred težnjom za svodenjem vjere na nešto privatno, pozvani smo da evanđelje učinimo prisutnim u životu i u kulturi, s jasnim, aktivnim i kritičkim prisustvom kršćana u svim područjima društva, nudeći modele alternativnog života i mišljenja koji su povezani s evanđeljem.

3. *Što mislite, koji nam pastoralni putevi iz prošlosti danas više ne služe? Zašto? Koji putevi služe danas u drugim dijelovima svijeta te mogu dovesti do nekog ostvarenja?*

P. CHÁVEZ: Mnogi oblici pastoralnog djelovanja iz prošlosti mogu sačuvati svoju valjanost ako se uključe u novi projekt i ako prihvate novi stil i pastoralnu metodologiju koje sam spomenuo u prethodnom odgovoru.

Kad se analiziraju novi pokreti koji se pojavljuju u Crkvi ovih godina i koji privlače mnoge mlade, uočava se da svi imaju tri temeljne značajke, življene u različitim oblicima i stupnjevima: duboku duhovnost usredotočenu na molitvu, Riječ i sakramente; duboko iskustvo zajedništva, pažnja prema osobi, međusobni odnosi, duboko komuniciranje života; posvemašnje zalaganje za najsiriomašnije i one koji su posljednji. Čini mi se da te tri značajke predstavljaju tri smjera pastoralnog djelovanja koji moraju obilježavati sve oblike pastorala mladih u budućnosti: duhovnost, zajednica i zalaganje. Osim toga, čini mi se da ih je danas potrebno razvijati tim redom, nadilazeći napast da se upadne u volontarističko zalaganje koje se ne rađa iz poosobljenog iskustva Isusa Krista i njegova evanđelja i koje ne podržava bliska i otvorena zajednica.

4. *Dojam je da ne postoji samo kriza naslovnika, nego i kriza pastira. Kakav je profil (osobnog i zajedničkog) pastoralnog subjekta danas potreban za animiranje odgojno-pastoralnih projekata i struktura u susretu s nemotiviranim i dezorijentiranim pastoralnim subjektima? Kako se trebaju formirati ti pastiri?*

P. CHÁVEZ: Iako, hvala Bogu, postoje mnogi odgojitelji i pastiri koji su velikodušni i predani svom djelu, ima i onih koji, pred složenošću situacija i poteškoća na koje nailaze, često traže utjehu u organizaciji i u upravljanju ustanovom ili u općenitom odgojnom i promicateljskom za-

laganju ili nastoje ponavljati iskustva iz prošlosti, misleći da su valjana i za današnje mlade.

Da bi se mogao sučeliti s pastoralom kakav zahtijeva nova evangelizacija, odgojitelj-pastir mora živjeti snažnu apostolsku duhovnost, postojan osobni odnos s Kristom življen u svakodnevicu, stav i praksu pastoralnog razlučivanja koji razvijaju viđenje vjere o životu, osobama i događajima i koji nadilaze i aktivizam koji čine površnim i raspršuju kao i spiritualizam koji se ne pretvara u radikalne životne izbore.

Osim toga, odgojitelj-pastir mladih mora imati postojan osobni, ljudski i kršćanski ustroj kako bi mogao biti prije svega značovit i vjerodostojan svjedok mladima danas, svjedok koji je sposoban mladima ponuditi poticateljske i valjane prijedloge te ih pratiti na putu njihova ostvarivanja. To pretpostavlja postojan i dobro utemeljen mentalni ustroj koji će mu omogućiti da njeguje smireno povjerenje u samoga sebe te da istovremeno bude otvoren i raspoložen za dijalog i za komuniciranje s onima koji misle drugačije; da njeguje stav cjeloživotne formacije izbjegavajući pribjegavanje previše kolebljivom i površnom načinu života koji se drži običaja.

Traži se osim toga odgojitelj-pastir koji je spreman i sposoban podijeliti svoj život s mladima, srdačno ih saslušati, vrednovati i nesebično pratiti; odgojitelj-pastir koji je ukorijenjen u zajednici, koji sa zajednicom dijeli pastoralni projekt, rad u ekipi i projektni mentalitet.

Njegova formacija je delikatan proces koji se nikad ne završava i koji zahtijeva stalno razmišljanje o vlastitom iskustvu i o iskustvu drugih kako bi od njih učio; raspoloživost za suodgovornost s drugima, spremnost da ga se prati i ispravlja; povjerenje u druge i u sebe samoga, koje je podržavano dubokim vjerskim životom.

5. *Čini se da je posebno teško prenositi zajedničarsku dimenziju vjere u individualističkoj i rascjepkanoj kulturi kao što je ova sadašnja. Kako oblikovati istinske kršćanske zajednice mladih? Ne gubi li se aktualni salezijanski omladinski pastoral, polazeći od određene dobi, recimo npr. od 24. ili 25. godine? Kako izbjeći rizik intimizma, egocentrizma i nedostatka društveno-političkog zalaganja tih zajednica?*

P. CHÁVEZ: Ovo pitanje dotiče jedan od najvažnijih problema i izazova koji se danas postavljaju pred omladinski pastoral općenito i, napose, onaj salezijanski. Zahvaljujući don Boscovoj osjetljivosti i preventivnoj metodologiji, znamo da velike odgojne vrednote valja sijati tijekom predadolescencije, a zatim poticati njihov prvi razvoj u adolescenciji i u prvoj mladosti. Taj hod valja međutim nastaviti pomoću točnog i sustavnog praćenja sve dok se mladog čovjeka ne dovede do projekta života, do zrele izbora zvanja, što se danas sve kasnije događa.

S obzirom na prve etape imamo bogato iskustvo i obilne odgojne strukture, škole, oratorije, skupine itd. Međutim imamo malo sredstava i manje iskustva u praćenju odrasle mladeži koja još nije došla do zrele izbora zvanja u životu; mladih od 20 do 30 godina koji više ne pohađaju naše ustanove formalnog odgoja, ali kojima je odgoj još uvijek potreban i traže prikladne polazne točke koje će im omogućiti da upotpune odgojni hod i hod vjere koji su započeli u prethodnim etapama.

Posljednjih godina u Družbi je povećana pažnja prema toj životnoj dobi, uz razne inicijative: formiranje animatora u Salezijanskom omladinskom pokretu (skupine, udruge, omladinski centri). Riječ je o odrasloj mladeži koja pomoću animacijskog služenja nastavlja svoj formativni pro-

ces i odgoj u vjeri. Tu su i udruge i pokreti koji, ne zanemarujući prethodne etape, posebnu pažnju usredotočuju na tu odraslu mladež pomoću procesa katekumena-ta mladih. Pa i sam salezijanski volontarijat, bilo društveni bilo misijski, jest polazna točka koja mnogim odraslim mladima omogućuje da razvijaju svoje sposobnosti formacije prema zreloom izboru zvanja.

Uvjeren sam da je to područje u kojem salezijanski pastoral mladih mora blisko surađivati sa Salezijanskom obitelji, posebice s onim laičkim skupinama koje mladima nude mogućnosti kršćanskog života, kao što su suradnici i bivši učenici. Zajednički moramo tražiti one polazne točke i prikladnije oblike služenja za praćenje tih mladih kako bi se, onima koji to žele, olakšalo da kao odrasli nastave živjeti svoju kršćansku vjeru u salezijanskom stilu u raznim udrugama Salezijanske obitelji ili u kršćanskim zajednicama naših župa ili u drugim crkvenim pokretima itd.

Sve to zahtijeva znakovite odrasle koji su blizi i sposobni pratiti i poticati te mlade, bilo osobno bilo u skupini, zahtijeva iskustvo duhovnosti te sustavno i zahtjevno služenje, plan formacije koji je vrlo osoban ali ujedno i dobro ustrojen i cjelovit, metodologiju koja će ih uvoditi u kršćansko osvjetljenje svakodnevnog života u njihovim okruženjima učenja i rada.

Uvjeren sam da mi salezijanci moramo toj svrsi posvetiti više osoblja i veće napore, zauzeto uključujući, kao što sam već spomenuo, laičke skupine Salezijanske obitelji.

Jedan od ciljeva te etape hoda vjere mora biti da te skupine ili zajednice odrasle mladeži nadidu rizik intimizma i pomanjkanje društveno-političkog zalaganja kako bi se mlade dovelo do utjelovljivanja njihove vjere i njihove duhovnosti na području konkretnih vlastitih obiteljskih, društvenih i političkih odgovornosti.

6. *Mnogi drže da naše tradicionalne pastoralne strukture (škole, župe), koje su nastale radi očovječenja i evangelizacije, teško mogu u tome uspjeti te da, što je još gore, iscrpljuju mnoge samo zato da bi se održale na životu. Što učiniti? Valja li iznaći nove strukture? Mogu li pastoralno poslužiti postojeće strukture? Koji su najmanji uvjeti za to?*

P. CHÁVEZ: S tradicionalnim odgojnim i pastoralnim strukturama događa se ono što se događa s drugim društvenim strukturama: nastale su i razvijale se u postojanom i jedinstvenom društvu te se teško prilagođavaju složenom društvu koje se neprekidno mijenja. Prešli smo iz izrazito jedinstvenog i monolitnog modela u drugi koji je posve rascjepkan i često pun suprotnosti. Odgojitelji, počevši od obitelji, ne znaju kako se suočiti sa svojom odgojnom zadaćom te su u opasnosti da se odreknu autentičnog odgojnog dijaloga, ograničavajući se na površno dopuštanje da svatko čini što hoće. Pojavljuju se nova odgojna okruženja i stvarnosti, koji su ponekad u suprotnosti s tradicionalnim institucijama, kao što su skupine vršnjaka, ulica, svijet društvenog priopćivanja i internet itd., koji imaju veliku sposobnost oblikovanja mentaliteta i ponašanja, ali su istovremeno slabi kada je riječ o poosobljenju vrednota i podržavanju radikalnih životnih izbora.

Valja se odlučno suočiti s tom novom situacijom i njezinim izazovima. Našem društvu treba više nego ikada odgojnih i pastoralnih struktura koje će biti sposobne uspostaviti dinamički i dubok dijalog sa svijetom mladih, s njegovom osjetljivošću i s njegovim potrebama, ali bez odricanja od odgojnog poslanja svjedočenja i predlaganja vrednota i kriterija ponašanja, te poticati i podržavati životne projekte i traženje smisla. Tradicionalne strukture odgoja i pastorala mogu još mnogo toga po-

nuditi našem društvu budu li se znale temeljito obnoviti.

Te se strukture moraju znati oprijeti birokratskoj i omasovljujućoj dinamici prema kojoj ih potiče aktualno društvo kako bi prvenstveno promicale pažnju prema osobama i međusobnim odnosima, prema dijalogu i susretu naraštaja, prema sudjelovanju i radu u skupini itd., tako da se preobrate u razna okruženja mladenačkog života i kulture. Don Bosco je to naslutio u svoje vrijeme kad je htio da sve njegove ustanove budu istinski dom u kojemu se mladi osjećaju kao kod kuće, kao u obitelji.

Moraju promicati uistinu cjelovit odgojni program, koji vodi računa o svim dimenzijama ljudske osobe, a ne samo o onima koje su neposredno korisne i unosne za proizvodnju i potrošnju. To treba biti program koji će s posebnom pažnjom razvijati one vidove za koje su današnji mladi posebno osjetljivi i otvoreni, kao što su afektivnost, tijelo, priroda; vrednote kao što su mir, solidarnost, sloboda; sudjelovanje, kreativnost, dijalog; traženje smisla, unutarnjost, kvaliteta života...

Odgojne i pastoralne ustanove moraju se preoblikovati u istinske odgojne zajednice u kojima će se svi sudionici odgojnog djela – mladi, odgojitelji, obitelji – identificirati s okvirom vrednota koje dijele zajednički, te će solidarno prihvatiti isti odgojni projekt i aktivno surađivati na njegovom ostvarivanju; promicati mrežu pozitivnih i dinamičkih međusobnih odnosa, uvoditi metodologije rada i djelovanja koje istinski promiču sudjelovanje i suodgovornost.

7. *Kakav mora biti pastoral u konfesionalnoj katoličkoj ustanovi znamo li da mnogi od onih koji u nju dolaze ne traže religioznu formaciju, nego kvalitetu poučavanja ili disciplinsku kontrolu? Kakav treba biti pastoral u konfesionalnom škol-*

skom centru čiji su naslovnici nezainteresirani za ono što je »religiozno«?

P. CHÁVEZ: Pastoral u katoličkoj ustanovi ne treba biti neka vrsta religioznog dodatka nekoj kulturi, nekom okruženju i neutralnoj ili indiferentnoj strukturi modela života koji je nadahnut evanđeljem. Pastoral je kvaliteta koju moramo pridati sveukupnom školskom životu, a nadasve onim elementima po kojima je prepoznatljiv, kao što su kultura, metodologija, disciplina itd. Želimo da svi ti elementi budu nadahnuti i da promiču viđenje života i stvarnosti koji su otvoreni za vrednote Isusova evanđelja te promiču stav traženja i produbljivanja smisla cjelovitog i transcendentnog života, nudeći vjernicima prigodu za kritički i pozitivan dijalog između kulture i vjere.

Katolička ustanova mora provesti u praksi uvjete koji su spomenuti u prethodnom odgovoru i odlučno se oduprijeti pritisku okruženja koje ju potiče da svoju kvalitetu usredotoči na akademske rezultate, na djelotvornost discipline, na promicanje »najboljih«. U tom smislu katolička ustanova mora usvojiti uistinu protokulturalni stav, nudeći svima, s poštovanjem, ali odlučno i jasno, kulturu života i solidarnosti, cjelovit odgoj otvoren za religioznu dimenziju osobe, odlučno zalaganje za siromašne i slabije.

8. *Uzevši u obzir dijalektiku između tradicionalnih pastoralnih struktura i novih oblika siromaštva mladih, u čemu bi se u ovome trenutku sastojao proročki stav Salezijanske obitelji? Kako ga formulirati u praksi?*

P. CHÁVEZ: Već je pred šest godina don Vecchi, u svom pismu o novim oblicima siromaštva, pisao da je odgoj najspecifičniji i najizvorniji doprinos koji kao salezijanci možemo ponuditi za prevenciju i borbu protiv novoga siromaštva. Postajem sve

svjesniji istinitosti te tvrdnje. Danas su novi oblici siromaštva mladih velikim dijelom posljedica određenih oblika života koji daju posebno važno mjesto pojedinačnom profitu iznad općega dobra, brzom i lakom napretku više nego razvoju koji sve podržava i pristupačan je svima, prvenstvo ekonomskim interesima iznad svega i, mnogo puta, protiv društvenih i kulturalnih vrednota. Stoga nije dovoljno traženje neposrednih rješenja nego je potreban rad na odgoju koji će promicati nove modele ponašanja i življenja koje će u praksu »prevesti« kulturu drugoga nasuprot posesivnom individualizmu, kulturu trezvenosti nasuprot konzumizmu, globalizaciju solidarnosti nasuprot isključivanju slabih.

Kao Salezijanska obitelj, koja je proširena po čitavom svijetu, s mnogostrukim pomagalima i bogatom duhovnom baštinom, imamo velike mogućnosti, ali istovremeno i veliku odgovornost za promicanje, u zajedničkom naporu, konkretnih projekata u kojima će se osim što će se odgovoriti na neposredne potrebe mladih, promicati stil solidarnijeg i velikodušnijeg života.

Tako je npr. u nekim zemljama Latinske Amerike združenim djelovanjem raznih skupina Salezijanske obitelji, u suradnji s drugim pojedincima i institucijama, stvoren društveni pokret koji je potaknuo donošenje zakona i savjeta za obranu prava maloljetnika. U drugim zemljama Europe, razne organizacije društvenog i misijskog volontarijata stvaraju širok pokret solidarnosti i suradnje s nacijama i narodima na putu razvoja. Rad u korist dječaka s ulice, pothvati za pomaganje dječacima i djevojčicama koje službeni školski sustav odbacuje, potaknuli su novu osjetljivost i novu konkretnu volju za suradnjom u mnogim provincijama, skupinama i udrugama.

Postoje mogućnosti, ali valja raditi zajedno, s konkretnim projektima koje svi pot-

pomažu, postojano i sustavno, koristeći sva pomagala i mogućnosti koje nam danas nudi ogromna raznolikost djela i prisutnosti koje animiraju razne skupine Salezijanske obitelji u cijelom svijetu. Zašto se, umjesto suprotstavljanja djela i struktura u sterilnoj i destruktivnoj dijalektici, ne zalažemo za to da svatko doprinese svoju izvornost te da svi surađujemo na cjelovitom promicanju mladih, napose najsiromašnijih? Zašto zauzeto ne uključiti sve sastavnice odgojnih zajednica naših škola, strukovnih centara, župa, oratorija, u konkretne projekte upravljane prema najsiromašnijima?

9. *Kakva moraju prema Vašem mišljenju biti glavna obilježja pastorala koji odgovara fenomenu migracija? Kako da se pastoral sučeli sa situacijom kulturalnog i religioznog pluralizma koji počinjemo osjećati u Europi i koji će sve više rasti?*

P. CHÁVEZ: Pred nekoliko mjeseci održan je u Barceloni europski susret za konkretno sučeljavanje s tom temom. Bila je to dolazišna točka mnogih napora, pothvata i razmišljanja koja su posljednjih godina ostvarena u raznim europskim salezijanskim provincijama. Na tom se susretu istovremeno htjelo ukazati na neke smjerove i kriterije djelovanja koji bi trebali preusmjeriti i iznova potaknuti salezijansko zalaganje među migrantima.

Držim da su u završnom dokumentu jako dobro izražene crte salezijanskog pastorala s obzirom na pojavu selilaštva; pastorala mladih koji »promiče interkulturalno naukovanje, otvoren za uključivanje, sa sveopćim etičkim djelovanjem koje se temelji na kulturi solidarnosti, autentičnosti, međureligijskog dijaloga, izgradnji odnosa mira i poštivanja između muškarca i žene, polazeći od vlastitog identiteta«.

Moramo postati svjesni da živimo u svijetu koji je s jedne strane globalizirani, a

s druge je sve više ugrožen kulturalnim, društvenim, ekonomskim, političkim i religioznim podjelama. Taj svijet predstavlja nove izazove formaciji, od kojih je najvažniji odgoj za interkulturalnost. To je, po mojemu mišljenju, ključ za razrješavanje teškog problema usklađivanja jedinstva ljudskoga roda u različitosti naroda koji ga tvore. To uključuje pedagogiju prihvaćanja razlika, kulture dijaloga i uzajamnosti, solidarnosti i mira. To je moguće jedino u mjeri u kojoj otkrivamo da postoje transkulturalne vrednote koje vrijede uvijek i posvuda, i da ćemo, živeći ih u našim redovničkim i odgojnim zajednicama, postati osobe zajedništva. Kao što je podsjetio papa u apostolskoj pobudnici »Vita consecrata« (51), multikulturalne i međunarodne zajednice u mnogim su dijelovima znakovita svjedočanstva i područja vježbanja za smisao zajedništva među narodima, rasama i kulturama.

U tom smislu pravci djelovanja barcelonskog susreta govore o odgoju za vrednote multikulturalnosti, polazeći od etičkog temelja o kojemu postoji suglasnost, od odgoja za poštenje i pravo pripadnosti, s posebnim naglaskom na međureligijskom dijalogu, potičući bezuvjetno prihvaćanje osoba, promičući njihov protagonizam, promičući među njima prisutnost kulturalnih posrednika koji će olakšati dijalog među raznim kulturama. Traži se da se pozornost prema useljavanju uključi i u odgojno-pastoralni projekt svake provincije, tako da postane stvarnost koja je prisutna u svakoj ustanovi, sve više u zajedničkom radu.

Sve to pretpostavlja promjenu mentaliteta, kako među salezijancima tako i među članovima naših odgojnih zajednica; promicanje formacije za interkulturalnost i različitost kao bogatstvu, pomoću iskustava interkulturalnog rada o kojima se na

prikladan način razmišlja i koje se preispituje i pomoću uključivanja u odgojne zajednice useljenika kao suradnika.

Hvala Bogu, svi ti pravci već postaju stvarnost u mnogim našim provincijama; riječ je o tome da ih se proširi te da postanu baština i stvarnost u svim mjestima naše prisutnosti.

10. *Uzevši u obzir našu blizinu svijetu mladih i njihovu govoru..., što salezijanci mogu reći i doprinijeti s obzirom na govor, obrede, javnu sliku, društveno svjedočenje... takozvane »službene ili institucionalne Crkve«? Kako približiti Crkvu mladima i obratno?*

P. CHÁVEZ: Kako bismo Crkvu približili mladima, moramo je prije svega duboko voljeti, pa i službenu i institucionalnu Crkvu, te učiniti da i mladi osjete tu ljubav, pomažući im da otkriju vrednote i pozitivne stvarnosti koje postoje u toj Crkvi, znakove Božje prisutnosti i djelovanja. To je učinio don Bosco u svoje vrijeme, suočen s protestantskom lavinom koja je dezorijentirala i uznemiravala vjeru običnog puka i mladih. Don Bosco je svojim jednostavnim, prijatnim i svima pristupačnim govorom pomogao da se upozna povijest Crkve i papinstva, životi svetaca i dobrih ljudi, promiče mladima prikladna pučka pobožnost. Svim time osnažio je njihovu ljubav prema Crkvi i kriepio njihovu vjeru.

Danas su mladi pokazali da su vrlo osjetljivi i otvoreni na te vrednote vjere i Crkve. Papa i njegovi masovni susreti s mladima, Svjetski dani mladih, rascvat omladinskih pokreta neki su od tih znakova koje kao odgojitelji moramo vrednovati i njima se koristiti.

Moramo pratiti mlade kako bi mogli živjeti i izraziti vjeru Crkve, njezinu liturgiju i njezinu molitvu u svom govoru i mladenačkom stilu, ne iskrivljujući je niti je čineći površnom. Riječ je o važnoj odgojnoj zadaći koja od nas zahtijeva da budemo autentični učitelji mladenačke duhovnosti, da budemo sposobni širiti i, pomoću mladenačkih znakova i govora, učiniti životnim istinsko iskustvo vjere i Boga.

Tu bi važnu ulogu trebale imati naše zajednice i skupine Salezijanske obitelji, koje bi za mlade trebale biti znakovita slika Crkve koja im je bliza, otvorena i spremna na dijalog, oduševljena za Isusa i za svoje poslanje, puna života, radosnih zajednica koje su duboke i osjetljive za svijet mladih, te predstavljaju istinsko iskustvo Crkve i škole crkvene molitve.

Danas nije dovoljno zalaganje za druge kako bi se Crkvu približilo mladima; potrebno je da to zalaganje, a da ništa ne gubi od svoje radikalnosti, jasno očituje svoj izvor i dublje motivacije, Boga Isusa Krista, njegovu ljubav i njegov naum spasenja koji se ostvaruje po zajednici vjernika kojoj predsjedaju njezini pastiri.